

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

**ЗАСОБИ КОСМЕТИЧНІ
ДЛЯ ОЧИЩЕННЯ ШКІРИ
ТА ВОЛОССЯ**

Загальні технічні умови

ДСТУ 4315:2004

Видання офіційне

БЗ № 1–2004/3

Київ
ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ
2005

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Технічний комітет «Продукція парфумерно-косметичної промисловості» (ТК 84),
Українська добровільна асоціація «Укрефірпарфумерпром»

РОЗРОБНИКИ: **О. Гудзь, В. Сікалов, Н. Шашло, О. Яловенко**

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Держспоживстандарту України від 5 липня 2004 р.
№ 130

3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ

**Право власності на цей документ належить державі.
Відтворювати, тиражувати та розповсюджувати його повністю чи частково
на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до Держспоживстандарту України**

Держспоживстандарт України, 2005

ЗМІСТ

	С.
1 Сфера застосовування	1
2 Нормативні посилання	1
3 Терміни та визначення понять	2
4 Технічні вимоги	3
5 Вимоги безпеки	5
6 Вимоги охорони довкілля	6
7 Правила приймання	6
8 Методи контролювання	6
9 Транспортування і зберігання	7
10 Гарантії виробника	7
Додаток А Бібліографія	7

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

**ЗАСОБИ КОСМЕТИЧНІ
ДЛЯ ОЧИЩЕННЯ ШКІРИ ТА ВОЛОССЯ**

Загальні технічні умови

СРЕДСТВА КОСМЕТИЧЕСКИЕ
ДЛЯ ОЧИЩЕНИЯ КОЖИ И ВОЛОС

Общие технические условия

CLEANSING COSMETIC MEANS
FOR SKIN AND HAIR

Specifications

Чинний від 2005-07-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт поширюється на шампуні на основі синтетичних поверхнево-активних речовин, шампуні-бальзами, шампуні-кондиціонери, гелі для душа і (або) ванни, мила рідкі на основі синтетичних поверхнево-активних речовин (далі за текстом — засоби) у формі рідини, гелю або крему та встановлює вимоги до них

Стандарт не поширюється на мила рідкі туалетні і шампуні на жировій основі, відтінкові шампуні, концентровані шампуні та засоби в аерозольній упаковці.

Вимоги щодо безпечності продукції викладено у розділах 5 і 6 цього стандарту

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 2296-93 Національний знак відповідності. Форма, розміри, технічні вимоги та правила застосування

ДСТУ 3031-95 (ГОСТ 30279-95) Шампуні та піномийні засоби. Мікробне забруднення. Метод виявлення *Staphylococcus aureus*

ДСТУ 3032-95 (ГОСТ 30280-95) Шампуні та піномийні засоби. Мікробне забруднення. Метод обліку вмісту дріжджів і виявлення *Candida albicans*

ДСТУ 3033-95 (ГОСТ 30281-95) Шампуні та піномийні засоби. Мікробне забруднення. Метод виявлення *Pseudomonas aeruginosa*

ДСТУ 3034-95 (ГОСТ 30282-95) Шампуні та піномийні засоби. Мікробне забруднення. Метод виявлення бактерій *Escherichia coli*

ДСТУ 3438-96 (ГОСТ 30468-97) Шампуні та піномийні засоби. Метод визначення загальної забрудненості мікроорганізмами

ДСТУ 3835-98 (ГОСТ 28507-99) Взуття спеціальне з верхом із шкіри для захисту від механічного діяння. Технічні умови

- ГОСТ 12.1.005–88 ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны
- ГОСТ 12.2.003–91 ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности
- ГОСТ 12.3.002–75 ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности
- ГОСТ 12.4.013–85 ССБТ. Очки защитные. Общие технические условия
- ГОСТ 12.4.021–75 ССБТ. Системы вентиляционные. Общие требования
- ГОСТ 12.4.068–79 ССБТ. Средства индивидуальной защиты дерматологические. Классификация и общие требования
- ГОСТ 12.4.103–83 ССБТ. Одежда специальная защитная, средства индивидуальной защиты ног и рук. Классификация
- ГОСТ 2874–82 Вода питьевая. Гигиенические требования и контроль за качеством
- ГОСТ 14192–96 Маркировка грузов
- ГОСТ 20010–93 Перчатки резиновые технические. Технические условия
- ГОСТ 22567.1–77 Средства моющие синтетические. Метод определения пенообразующей способности
- ГОСТ 25776–83 Продукция штучная и в потребительской таре. Упаковка групповая в термоусадочную пленку
- ГОСТ 26878–86 Шампуни для ухода за волосами и для ванн. Метод определения содержания хлоридов
- ГОСТ 27429–87 Изделия парфюмерно-косметические жидкие. Упаковка, маркировка, транспортирование и хранение
- ГОСТ 28303–89 Изделия косметические. Упаковка, маркировка, транспортирование и хранение
- ГОСТ 28954–91 Вещества поверхностно-активные и средства моющие. Определение содержания анионного вещества методом прямого двухфазного титрования вручную или механическим путем
- ГОСТ 29188.0–91 Изделия парфюмерно-косметические. Правила приемки, отбор проб, методы органолептических испытаний
- ГОСТ 29188.2–91 Изделия косметические. Метод определения водородного показателя рН
- СТ СЭВ 2542–80 Шампуни для мытья волос и ванн. Метод определения массовой доли поверхностно-активного вещества.

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті використано такі терміни та їх визначення:

3.1 шампунь на основі синтетичних поверхнево-активних речовин

Засіб у формі рідини, гелю, або крему для догляду за волоссям, призначений для очищення волосся і шкіри голови та догляду за ними і містить у своєму складі синтетичні поверхнево-активні речовини.

3.2 шампунь-бальзам

Шампунь у формі рідини, гелю, або крему із вмістом біологічно-активних речовин природного походження, який очищує волосся та сприяє відновленню вмісту ліпідів та мікроелементів у волоссі та шкірі волосистої частини голови

3.3 шампунь-кондиціонер

Шампунь у формі рідини, гелю, або крему із вмістом антистатичних речовин, призначений для знімання надлишку статичних електричних зарядів

3.4 гель для душу і (або) ванни

Засіб у формі гелю для очищення тіла

3.5 мило рідке на основі синтетичних поверхнево-активних речовин

Засіб для очищення шкіри на основі синтетичних поверхнево-активних речовин.

4 ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

4.1 Характеристики

4.1.1 Засоби повинні відповідати вимогам цього стандарту, технічним вимогам на конкретні назви виробу та виготовлятися за технологічними інструкціями (регламентами) і рецептурами, затвердженими в установленому порядку.

4.1.2 Засоби за органолептичними та фізико-хімічними показниками повинні відповідати вимогам, наведеним в таблиці 1.

4.1.3 *Вимоги до сировини та матеріалів*

Сировина та матеріали, що їх використовують для виробництва засобів, повинні відповідати вимогам чинних нормативних документів

Дозволено використовувати інші види косметичної сировини під час виробництва засобів за умови наявності позитивного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи Міністерства охорони здоров'я України.

4.2 Пакування

4.2.1 Пакування засобів повинне відповідати вимогам ГОСТ 27429 (для засобів рідкої консистенції) та ГОСТ 28303 (для засобів густої консистенції)

Дозволено групове пакування засобів у термозсідальну плівку згідно з ГОСТ 25776

4.2.2 Пакування засобів повинне забезпечити збереження їх якості протягом встановленого терміну зберігання.

4.2.3 Допустимі відхилення від номінального об'єму чи маси становлять:

до 50 см³ (г) включно 9 %;

від 50 см³ (г) до 100 см³ (г) ± 4,5 см³/г;

від 100 см³ (г) до 200 см³ (г) ± 4,5 %;

від 200 см³ (г) до 300 см³ (г) ± 9 см³/г ;

від 300 см³ (г) до 500 см³ (г) ± 3 %,

від 500 см³ (г) до 1000 см³ (г) ± 15 см³/г,

від 1000 см³ (г) до 10000 см³ (г) ± 1,5 %

4.2.4 Тару та пакування треба виготовляти з матеріалів, дозволених Міністерством охорони здоров'я для контакту з продукцією косметичною

4.2.5 Не можна пакувати засоби у споживчу тару, призначену для товарів побутової хімії та алкогольних напоїв.

4.3 Маркування

4.3.1 Маркування споживчої тари повинне відповідати вимогам ГОСТ 27429 (для засобів рідкої консистенції) та ГОСТ 28303 (для засобів густої консистенції) і додатково повинне містити:

— позначку штрих-коду EAN;

— знак відповідності згідно з ДСТУ 2296 (за умови сертифікації у системі УкрСЕПРО);

— об'ємна частка, у відсотках спирту етилового для спиртовмісних засобів.

4.3.2 Маркування транспортної тари засобів повинне відповідати вимогам ГОСТ 27429 (для продукції рідкої консистенції) та ГОСТ 28303 (для продукції густої консистенції) з нанесенням маніпуляційних знаків згідно з ГОСТ 14192: «Боїться вогкості», «Крихке. Обережно» (для засобів, упакованих у скляну тару), «Верх».

Таблиця 1 — Органолептичні та фізико-хімічні показники засобів

Назва показника	Характеристика і норми			Метод вивчення
	Рідкий засіб	Гелеподібний засіб	Кремоподібний засіб	
1 Зовнішній вигляд	Однорідна однофазна або багатофазна рідина без сторонніх домішок. Допускається наявність перламутру	Однорідна драглеподібна маса. Допускається наявність перламутру	Однорідна кремоподібна маса. Допускається наявність перламутру	ГОСТ 29188.0
2 Колір	Повинен відповідати кольору виробу певної назви	Повинен відповідати кольору виробу певної назви	Повинен відповідати кольору виробу певної назви	ГОСТ 29188.0
3 Запах	Повинен відповідати запаху виробу певної назви	Повинен відповідати запаху виробу певної назви	Повинен відповідати запаху виробу певної назви	ГОСТ 29188.0
4 Водневий показник (рН), од. рН	3,5—8,5	3,5—8,5	3,5—8,5	ГОСТ 29188.2
5 Масова частка ПАР, не більше ніж, %	15,0	15,0	15,0	СТ СЭВ 2542
6 Масова частка хлоридів, не більше ніж, %	6,0	6,0	6,0	ГОСТ 28954*
7 Піноутворювальна здатність: пінне число, не менше ніж стійкість піни	145,0 0,8—1,0	145,0 0,8—1,0	100,0 0,7—1,0	ГОСТ 26878 ГОСТ 22567.1

* Тільки для шампунів, які містять лише аніонні поверхневоактивні речовини.

5 ВИМОГИ БЕЗПЕЧНОСТІ

5.1 Засоби за показниками токсиколого-гігієнічної і мікробіологічної безпечності повинні відповідати вимогам ДСанПіН 2.2.7.027 [1], наведеним в таблицях 2 та 3.

Таблиця 2 — Токсиколого-гігієнічні показники безпечності засобів

Назва показника	Норма
1 Індекс гострої токсичності у разі нанесення на шкіру, не більше ніж	0
2 Індекс шкірно-подразнювальної дії, не більше ніж	0
3 Індекс подразнювальної дії на слизову оболонку очей, не більше ніж	2
4 Індекс сенсibiliзувальної дії, не більше ніж	0
5 Індекс гострої токсичності у разі потрапляння в шлунок, не більше ніж	1
6 Індекс хронічної токсичності у разі насення на шкіру, не більше	0

Таблиця 3 — Мікробіологічні показники безпечності засобів

Назва показника	Одиниця вимірювання	Норма
1 Кількість мезофільних аеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів, не більше ніж	КУО/см ³	1000
2 Бактерії род. Enterobacterales	1 см ³	Відсутні
3 Staphylococcus aureus	1 см ³	Відсутні
4 Pseudomonas aeruginosa	1 см ³	Відсутні
5 Кількість дріжджів та пліснявих грибів, не більше ніж	КУО/см ³	100

5.2 Небезпечність шкідливого впливу засобів на організм працівників визначають використанням у технологічному процесі синтетичних поверхнево-активних речовин та інших інгредієнтів, які належать до небезпечних речовин та, які понормовані у повітрі робочої зони на рівні гранично допустимих концентрацій (ГКД) або орієнтовно безпечних рівнів дії (ОБРД). Вимоги до контролювання повітря робочої зони встановлюють установи та заклади Держсанепіднагляду під час погоджування рецептур на конкретні вироби.

Періодичність контролювання повітря робочої зони щодо вмісту небезпечних речовин встановлюють згідно з ГОСТ 12.1.005.

5.3 Виробничі приміщення треба обладнувати загальнообмінною припливно-витяжною вентиляцією згідно з СНіП 2.04.05 [2] і ГОСТ 12.4.021, забезпечувати питною водою згідно з ГОСТ 2874–82 та каналізацією. Опалення, вентиляція, та кондиціонування повітря повинно відповідати вимогам СНіП 2.04.05 [2]. Технологічне устаткування повинне відповідати вимогам СП 1042 [3] і ГОСТ 12.2.003, технологічні процеси — згідно з ГОСТ 12.3.002.

5.4 Виробниче устаткування і технологічні трубопроводи з температурою теплоносія вищою ніж 45 °С, які розміщені в зоні обслуговування, повинні мати теплову ізоляцію, виконану згідно з «Правилами технической эксплуатации теплоиспользующих установок тепловых сетей» [4], «Правилами техники безопасности при эксплуатации теплоиспользующих установок и тепловых сетей» [5]. Забезпечення пожежної безпеки виконують згідно з «Правилами пожежної безпеки в Україні» [6].

5.5 Технологічні операції з виготовлення і пакування засобів виконують згідно з СП 1042 [3].

5.6 Виробничий персонал треба забезпечувати засобами індивідуального захисту: спецодяг згідно з ГОСТ 12.4.103; взуття згідно з ДСТУ 3835; захисні окуляри згідно з ГОСТ 12.4.013; гумові рукавиці згідно з ГОСТ 20010 або захисні мазі і пасти згідно з ГОСТ 12.4.068.

6 ВИМОГИ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

6.1 Контролювання викидів шкідливих речовин у атмосферу — згідно з вимогами ДСП-201 [7].

6.2 Захист ґрунту від забруднення побутовими і промисловими відходами — згідно з вимогами СанПіН 42-128-4690 [8].

6.3 Утилізація промислових відходів — згідно з вимогами ДСанПіН 2.2.7.029 [9].

6.4 Захист поверхневих вод від забруднення — згідно з вимогами СанПіН 4630 [10].

7 ПРАВИЛА ПРИЙМАННЯ

7.1 Підприємство-виробник приймає засоби згідно з ГОСТ 29188.0 та цього стандарту.

7.2 Для перевіряння відповідності засобів вимогам цього стандарту проводять приймально-здавальне, періодичне та сертифікаційне випробовування.

7.3 Приймально-здавальне випробовування виконують за показниками: зовнішній вигляд пакування, маркування, та за показниками 1—7 таблиці 1

Випробовування за показником 6 таблиці 1 виконують тільки для засобів, до складу яких входить хлористий натрій.

7.4 Періодичне випробовування за показниками 1—5 таблиці 3 виконують не рідше, ніж 1 раз на квартал.

7.5 Токсиколого-гігієнічні показники безпечності — згідно з таблицею 3 визначають під час постачання продукції на виробництво.

8 МЕТОДИ КОНТРОЛЮВАННЯ

8.1 Відбирання проб проводять згідно з ГОСТ 29188.0. Об'єм об'єднаної проби засобів повинен бути не менше ніж 500 см³ (г).

8.2 Контролювання зовнішнього вигляду, кольору, запаху, водневого показника, об'єму (маси) у споживчій тарі, масової частки ПАР, масової частки хлоридів, піноутворювальної здатності проводять згідно з чинними нормативними документами, наведеними у таблиці 1 цього стандарту.

8.3 Токсиколого-гігієнічні показники безпечності згідно з таблицею 2 визначають заклади та установи Держсанепіднагляду відповідно до вимог Методичних вказівок МОЗ України.

8.4 Визначання загальної кількості мезофільних аеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів проводять згідно з ДСТУ 3438 (ГОСТ 30468).

8.5 Визначання бактерій род. *Enterobacteriaceae* проводять згідно з ДСТУ 3034 (ГОСТ 30282).

8.6 Визначання *Staphylococcus aureus* проводять згідно з ДСТУ 3031 (ГОСТ 30279).

8.7 Визначання *Pseudomonas aeruginosa* проводять згідно з ДСТУ 3033 (ГОСТ 302821).

8.8 Визначання кількості дріжджів і пліснявих грибів проводять згідно з ДСТУ 3032 (ГОСТ 30280).

8.9 Об'єм засобу у споживчій тарі визначають за допомогою мірного циліндра згідно з чинною нормативною документацією. За результат беруть середнє арифметичне значення не менше ніж 5 вимірювань.

9 ТРАНСПОРТУВАННЯ І ЗБЕРІГАННЯ

9.1 Транспортування і зберігання засобів повинне відповідати вимогам ГОСТ 27429 (для засобів рідкої консистенції) та ГОСТ 28303 (для засобів густої консистенції).

9.2 Засоби зберігають у щільно закритій тарі на відстані не ближче ніж 1 м від нагрівальних приладів за температури від 5 °С до 25 °С у критих складських приміщеннях, окремо від джерел сонячного випромінювання.

10 ГАРАНТІЇ ВИРОБНИКА

10.1 Виробник гарантує відповідність засобів вимогам цього стандарту в разі дотримання споживачем наведених у розділі 9 умов транспортування та зберігання.

10.2 Термін придатності засобів не більше ніж 30 місяців від дати вироблення.

ДОДАТОК А
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

- 1 ДСанПіН 2.2.7.027–99 Державні санітарні правила і норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості
- 2 СНиП 2.04.05–91 Отопление, вентиляция и кондиционирование
- 3 СП 1042–73 Санитарные правила организации технологических процессов и гигиенические требования к производственному оборудованию
- 4 Правила технической эксплуатации теплоиспользующих установок тепловых сетей. Утв. 15.06.72 Госэнергонадзором СССР
- 5 Правила техники безопасности при эксплуатации теплоиспользующих установок и тепловых сетей. Утв. 15.06.72 Госэнергонадзором СССР
- 6 Правила пожежної безпеки в Україні. Затв. 14.06.95 Головним управлінням Державної пожежної охорони МВС України
- 7 ДСП-201–97 Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними і біологічними речовинами).
- 8 СанПіН 42-128-4690–88 Санитарные правила и нормы по охране почвы от загрязнения бытовыми и промышленными отходами
- 9 ДСанПіН 2.2.7.029–99 Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення.
- 10 СанПіН 4630–88 Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення.

71.100.70

Ключові слова: шампуні на основі синтетичних поверхневоактивних речовин, шампуні-бальзами, шампуні-кондиționери, гелі для душа і (або) ванни, мила рідкі на основі синтетичних поверхневоактивних речовин.

Редактор **Ж. Салганік**
Технічний редактор **О. Касіч**
Коректор **Г. Верьовкіна**
Верстальник **В. Перехрест**

Підписано до друку 23.05.2005. Формат 60×84 1/8.
Ум.друк.арк. 1,39. Зам. . Ціна договірна.

Науково-редакційний відділ ДП «УкрНДНЦ»
01150, Київ, вул. Святошинська, 2